

Høring om forslag til ny generell del av læreplanverket for grunnopplæringen

Høringssvar fra Buskerud fylkeskommune

Det er et godt grep å samle alle de overordnede styringsdokumentene for grunnopplæringen (Generell del, Prinsipper for opplæringen og grunnleggende ferdigheter) i ett dokument.

For alle som er involvert i opplæringen av barn og unge er det viktig at det blir et levende dokumentet som gir en god retning med eksempler.

Dokumentets tittel

Vi støtter forslaget om å skifte tittel fra «generell del» til «overordnet del – verdier og prinsipper». Dette signaliserer tydeligere den status overordnet del skal ha i læreplanverket.

Tittelen på dokumentet bør tydeliggjøre at det handler om læringen som skal skje på alle nivå i grunnopplæringen. Det foreslås at tittelen også inneholder begrepet læring.

Vårt forslag er at dokumentet skal hete:

Overordnet del - verdier og prinsipper for opplæringen

Forordet

I forordet synliggjøres dokumentets hovedmålgruppe; lærere, instruktører, assistenter, skoleledere, skoleeiere, andre yrkesgrupper i skolen og lærebedrift. Dette bør synliggjøres tidlig i forordet.

Først i det 4. avsnittet ligger presiseringen om at begrepene "elever", "lærere" og "skole" brukes om de som er involvert i opplæringen, det bør løftes opp etter 1. avsnitt. Allerede i det 2. avsnitt benyttes fellesbegrepet "skole" og "elev".

Det må synliggjøres tidlig i forordet at ordet elev dekker både elever, lærlinger, lærekandidater. Voksne som får opplæring på videregående nivå omtales som **deltakere i voksenopplæringen**. Begrepet elev må følgelig omfatte både elever, lærlinger, lærekandidater og deltagere i voksenopplæring.

Begrepet "skole" kan der det passer byttes ut med begrepet "**skole med tilhørende læringsarena**". Opplæringen skjer på mange arenaer, ikke bare i skolen. Lærlinger/lærekandidater og en del elever får opplæring ute i bedrifter. I dag er det vanlig at barn og unge deltar i opplæring på andre arenaer enn skolen. På mange områder er det et tett samarbeid mellom skole og lokalmiljøet. Begrepet læringsarena bør erstatte begrepet skole der det er naturlig.

Struktur og språk i dokumentet

På noen områder er dokumentet vel omstendelig og gjentakende. Det brukes for mange abstrakte begreper som ikke kommuniserer med alle mottakere (elever, foresatte med ulike forutsetninger). En

del setninger kunne med fordel ha vært slettet uten at innholdet blir borte. Språket kunne vært mindre akademisk, forenklet og konkretisert - færre ord.

Vi trenger en nord-stjerne å navigere etter, og dette dokumentet er for handlingsrettet og for lite visjonært. Dokumentet sier mest om nåtiden og ikke hva vi skal strekke oss mot. Det mangler den gode overbygningen – virker litt demotiverende.

Er det litt gammeldags å tenke dokumentet som ren tekst? Hva med å tenke sammensatt tekst/illustrasjoner/kunst for å underbygge budskapet? Tettere tekstbinding og færre gjentakelser for å gjøre dokumentet mer helhetlig og lettere å bruke som grunnlagsdokument og motivasjon for skoleutvikling.

Dokumentets temaer

Vi støtter utvalget av dokumentets 3 hovedtemaer; opplæringens verdigrunnlag, prinsipper for læring og utvikling og prinsipper for skolens praksis. Det blir helt avgjørende hvordan temaene følges opp i læreplanene for de enkelte fagene. De må få en tydelig plass der, men ikke slik at det oppleves som kunstig.

Opplæringens verdigrunnlag – skolens brede samfunnsmandat gitt gjennom formålsparagrafen.

Innholdet i Formålet med opplæring på side 3 (formålsparagrafen §1-1) burde være inndelingen av kapittel 1. Opplæringens verdigrunnlag.

Slik teksten er strukturert nå blir det mange gjentakelser som gjør teksten «lang og kjedelig» og for ordrik.

Vi savner noe om de nasjonale røttene, kulturarven. Elevene trenger en kulturell forankring. Det er lite i utkastet som signaliserer det norske og hva det vil si å være norsk i dagens multikulturelle samfunn. En norsk identitet står slik vi tenker det ikke i motsetning til det å være internasjonalt orientert, eller det å stå for et flerkulturelt samfunn. Å være trygg på sitt eget, gir et ståsted som kan inkludere.

Forskjellighet blir i utkastet mest sett i forhold til etnisk og kulturell ulikhet. Vi mener det bør komme fram at toleransen og inkluderingen også gjelder andre typer ulikhet, som kjønn og seksuell identitet.

Prinsipper for læring og utvikling

Dokumentets læringssyn

Dokumentet synes i stor grad å gjenspeile et tradisjonelt læringssyn med en formidlende lærer og mottakende elev, et behavioristisk læringssyn og til dels kognitivt læringssyn. Det er et misforhold innad i teksten mellom formidlingspedagogikk og andre intensjoner/et sosiokulturelt læringssyn som bl.a. fremmes i Kunnskapsskolen I Buskerud.

Vi ønsker en tydeligere profilert elevrolle som gjenspeiler eleven som aktiv og deltakende i egen og medelevers læringsprosess. Den profesjonelle lærer blir da en lærer som leder slike læringsprosesser.

Punkt 2.2: Viktig at dokumentet poengterer at sosial læring og faglig læring henger sammen, og at læring er en kontinuerlig prosess.

Men det kommer ikke godt nok fram / ikke understreket godt nok at eleven må være deltakende i egen læring, eleven må ikke gjøres til objekt for læring. Læring er mer enn formidling. Kunnskap er noe vi bygger sammen, og elevene er subjektet i egen læring. Dokumentet kan fremstå som litt umoderne – dannelsesansvaret er ivaretatt, men på en litt for tradisjonell og instrumentell måte.

Punkt 3.3: Hvordan inkludere eleven som en del av profesjonsfelleskapet? Her bør den aktive eleven som deltaker (ikke bare mottaker) løftes fram.

De grunnleggende ferdighetene

Det er bra at de fem grunnleggende ferdighetene som kom med Kunnskapsløftet videreføres.

Vi kan stille spørsmål om det er ytterligere grunnleggende ferdigheter som vil være nødvendige redskaper for læring og avgjørende for å delta i utdanning, arbeid og samfunnsniv i framtiden. Her nevnes for eksempel **sosiale ferdigheter** og **praktiske ferdigheter**.

Praktiske ferdigheter. Yrkesfagene / de praktiske fagene er i liten grad viet oppmerksomhet i dokumentet. Mange elever får økt læring ved at de kan erfare og praktisere først og deretter relatere praksisen til det teoretiske. Dette har vært det sentrale i FYR (fellesfag, yrkesretting, relevans) - satsingen gjennom flere år i fellesfagene i yrkesrettede utdanningsprogram. Praktiske ferdigheter vil være nyttige for forståelse av fellesfagene, og de vil være nyttige kompetanser for fremtiden. De praktiske ferdighetene må ses sammen med teknologisk utvikling.

Praktiske ferdigheter er viktige for en god fagforståelse i flere av fagene i de studieforberedende utdanningsprogrammene. Kobling mellom praktiske ferdigheter og teori og med andre mer teoretiske fag vil kunne bidra til økt forståelse for eleven.

Sosiale ferdigheter. Det å utvikle gode relasjoner med andre, kunne samhandle med medelever og senere arbeidskollegaer er noe alle må kunne beherske. Dette innebærer blant annet å vise respekt for hverandre, være tolerant, vise likeverd og få kunnskap om

ulike kulturer. Et fokus på sosiale ferdigheter vil kunne demme opp for ekstremisme og motkrefter i samfunnet.

Gjennom læringsprosesser sammen med andre elever vil eleven kunne utvikle og trene på disse ferdighetene. Entreprenørielle metoder i opplæringen fremmer samarbeid, og kompetanse i samarbeid må læres.

Tverrfaglige temaer

De tverrfaglige temaene vekker begeistring, vi støtter utvalget av temaer. Det blir helt avgjørende hvordan temaene følges opp i læreplanene for de enkelte fagene. De må få en tydelig plass der, men ikke slik at det oppleves som kunstig.

Dybdelæring

Dybdelæring er et sentralt begrep i forarbeidene til nye læreplaner. Vi synes det kan kommenteres og utdypes mer enn det blir gjort i dokumentet. I dokumentet er dybdelæring kommentert på 4 – 5 ulike steder i dokumentet i kapitlene 2 og 3. Skal lærerne få en felles og god forståelse for hvordan dybdelæring konkret er å forstå, burde det fått en tydeligere plass med utdypning i dokumentet.

Med entreprenørielle metoder vil elevene lære å se flere fag i sammenheng, metoden gir god mulighet til dybdelæring.

Prinsipper for skolens praksis

Dette avsnittet bærer preg av å være rettet inn mot den tradisjonelle skolen som opplæringsarena. Ved å endre navn til **Prinsipper for praksis i opplæringen** vil det i overskriften signaliseres at opplæringen ikke bare foregår i en skole, men også i en bedrift / på en arbeidsplass.

Det er en styrke at dokumentet er tydelig på hva som forventes av skolens ledelse og av lærerne, både i forhold til prosesser i organisasjonen, hvordan man skal møte elevene og hvordan utvikle lærerprofesjonen.

Teksten inneholder svært lite henvisning til den videregående opplæringen som skjer i bedrift. Prinsippene som er, må være anvendbare både i den tradisjonelle skolen og i bedriftsopplæringen.